

Raport merytoryczny Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” za rok 2023

W roku 2023 w Towarzystwie Inicjatyw Twórczych „ę” kontynuowaliśmy nasze flagowe projekty ale również rozwijaliśmy inne kierunki naszych działań związanych z tematami senioralnymi, inkubacją innowacji społecznych oraz wsparcia liderów. Towarzystwo nie pozostało obojętne także na inne, ważne wyzwanie społeczne związane z konsekwencjami wybuchu wojny w Ukrainie i przybyciu do Polski uchodźców i uchodźczyń wojennych. W tym celu skalowaliśmy dobre i sprawdzone wcześniej rozwiązania łącząc seniorów i migrantów, uruchomiliśmy wsparcie projektów seniorskich z uchodźcami w ramach istniejącego programu „Seniorzy w Akcji”, ale także kontynuowaliśmy program grantowo-rozwojowy „Polska dla początkujących i zaawansowanych – Podaj dalej”.

Poszukiwaliśmy i znaleźliśmy najciekawsze pomysły na działania międzypokoleniowe i działania osób starszych w ramach „Seniorów w akcji” i „UTW dla społeczności”. W roku 2023 wsparliśmy w rozwoju 21 pomysłów seniorów i par międzypokoleniowych z XV edycji projektu i kontynuowaliśmy wsparcie dla 19 pomysłów z XIV edycji. Przeszkoliliśmy przedstawicieli 10 UTW i pomogliśmy im stawiać pierwsze kroki w działaniach społecznych oraz kontynuowaliśmy wsparcie dla 10 UTW z zeszłej edycji. Na podstawie wybranych projektów „Seniorów w akcji” opisaliśmy i opracowaliśmy pięć rozwiązań modelowych jako inspiracje lub gotowe projekty do wykorzystania. Upowszechniliśmy także 7 innowacji społecznych przetestowanych w ramach programu „Generator Innowacji. Sieci Wsparcia 2”.

Kontynuowaliśmy projekt „Seniorzy w sieci”, szkółac seniorów takich obszarach jak: dezinformacja, bezpieczeństwo w internecie i reagowanie na mowę nienawiści online.

Zadbaliśmy także o rozwój zespołu m.in. biorąc udział w zagranicznych wizytach studyjnych oraz dbając o nasz dobrostan.

Wspieraliśmy realizację: **80 projektów** lokalnych

Przyznaliśmy granty na kwotę: **315 000 zł**

W naszych kursach uczestniczyło: **ponad 270 osób**

Upowszechniliśmy: **7 innowacji społecznych**

Współpracowaliśmy z **12 partnerami** :

Ambasada Amerykańska w Czechach,

Center of Independent Journalism (Węgry),

Fundacja Polskie Forum Migracyjne,

Memo98 (Słowacja),

PCG Polska

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności,

Stowarzyszenie Demagog (Polska),

Transitions (Czechy),
Urząd m.st. Warszawy.
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
HELP AGE International
Fundacja Conrada N. Hiltona.

USŁUGI DLA KULTURY I SPOŁECZEŃSTWA

Spółka Dobre Pomysły „ę” to przedsiębiorstwo społeczne. Zajmujemy się innowacjami społecznymi. Projektujemy i realizujemy procesy rozwoju pracowników, usług, produktów i przestrzeni pod kątem relacji z lokalnymi społecznościami oraz uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych. Oferujemy szyte na miarę usługi dla biznesu, samorządów i instytucji. Wspieramy je w kształtowaniu wpływu społecznego. W roku 2023 Spółka podjęła kilka działań – świadcząc usługi z obszaru swojej specjalizacji. Były to:

- kontynuacja projektu badawczego (przeprowadzenie wywiadów z rodzinami polskimi i ukraińskimi oraz transkrypcja) na zlecenie Uniwersytetu Warszawskiego
- dwukrotnie (w marcu oraz październiku) przeprowadziliśmy stacjonarne szkolenie pt „Projektowanie starości” – dla innowatorów społecznych na zlecenie Fundacji Stocznia. W szkoleniu wzięło udział ponad 40 osób z całej Polski zainteresowanych tworzeniem innowacji społecznych na rzecz osób starszych.
- wiosną rozpoczęliśmy realizację usługi na rzecz Fundacji Dom Ukraiński. Pracowaliśmy z członkami i członkiniami zespołu na rzecz rozwoju wiedzy i pomysłów związanych z działaniami dla osób starszych uchodźczych – spotkania, warsztaty i konsultacje – miały na celu stworzenie przestrzeni do wymiany wiedzy oraz zaprojektowanie działań na przyszłość
- w listopadzie dr Magdalena Rosochacka-Gmitrzak przeprowadziła wykład o wyzwaniach związanych ze starzeniem się społeczeństwa na zlecenie Forum Darczyńców i podczas Forum Fundacji Korporacyjnych
- Jesienią we współpracy z Biurem Kultury Urzędu M.st. Warszawy rozpoczęliśmy realizację pilotażowego programu „Kioski Troski – kurs o zdrowiu psychicznym dla kadr kultury”. Dzięki realizacji pilotażu: - przeprowadziliśmy szerokie rozeznanie osób, instytucji, organizacji działających w obszarze zdrowia psychicznego w Warszawie i nawiązaliśmy partnerstwa; zbudowaliśmy grupę ekspertek i przetestowaliśmy program kursu podnoszącego wiedzę i kompetencje kadr kultury z obszaru zdrowia psychicznego; - upewniliśmy się, że kurs trafia w potrzeby otrzymując 107 zgłoszeń (na 20 miejsc); - zebraliśmy pogłębioną ewaluację, która wykazała, że wszystkie. W kursie udział wzięły przedstawicielki kluczowych warszawskich instytucji kultury ale też mniejszych jednostek m. Wszystkie z respondentek oceniły swoją satysfakcję wynikającą z wzięcia udziału w wydarzeniu na najwyższą możliwą ocenę, czyli na 5 gwiazdek. Dodatkowo, wynik NPS wynoszący 100% wskazuje, że wszystkie respondentki są promotorami kursu, co oznacza, że są zdecydowane polecać go innym.

PROGRAMY

UTW DLA SPOŁECZNOŚCI

CO?

Ogólnopolski projekt realizowany od 2013 roku. Dotychczas objął już 109 uniwersytetów trzeciego wieku. Celem projektu jest rozwój idei wolontariatu na UTW i promocja działań osób starszych dla społeczności lokalnych.

PO CO?

Projekt otwiera uniwersytety trzeciego wieku na swoje społeczności. Z jednej strony rozwija wolontariat wśród słuchaczy i słuchaczek tych instytucji, z drugiej strony promuje te instytucje wśród społeczności i zmienia postrzeganie osób starszych – pokazuje, że osoby starsze poprzez swoją aktywność mają istotny wkład w rozwój swoich miejscowości.

JAK?

W toku edycji projektu współpracujemy średnio z dziesięcioma UTW. Każdy z UTW wysyła na warsztaty tzw. trójkę inicjatywną, która otrzymuje wiedzę na temat budowania grupy wolontariatu i prowadzenia działań społecznych, a także narzędzia do realizowania działań poprzez włączanie członków lokalnej społeczności. Inicjatorów wspiera w tak ujętym procesie edukacyjnym LAK (Latający Animator Kultury), odbywając z animatorami z UTW comiesięczne konsultacje oraz odwiedzając ich jednorazowo w ramach lotu i prowadząc warsztaty w ich społeczności. Grupy otrzymują również minigrant na przeprowadzenie pierwszego działania społecznego w swoich miejscowościach. Celem projektu jest również zapoznanie środowiska UTW z logiką działań projektowych, w tym pozyskiwania, wydatkowania i sprawozdawania środków, aby w przyszłości animatorzy mogli realizować kolejne projekty dla społeczności oraz wraz z nią.

W X edycji działania zostały zrealizowane przez 10 UTW. Były to uniwersytety z: Aleksandrowa Łódzkiego, Kamiennej Góry, Obornik Śląskich, Redzikowa, Suwałk, Ścinawy, Tychów, Uniejowa, Ustki i Wolsztyna. Działania tej pozostającej w projekcie dziesiątki uniwersytetów zorientowane były na relacje wszelkiego typu: międzypokoleniowe ze swoimi sąsiadami bliższymi i dalszymi na rzecz lokalnej przyrody (inwentaryzowanie drzew pomnikowych, celem ich ochrony, jako sojuszników ludzi w dobie kryzysu klimatycznego; sadzenie lasów; budowanie świadomości o szkodliwości plastikowych opakowań i wypieranie ich z obiegu), ze swoją lokalną historią, jako elementem tożsamości (społeczne archiwa, bazujące na pozyskiwaniu zarówno materiałów wizualnych, jak i historii mówione) oraz z przedstawicielami grup marginalizowanych celem dawania im pól sprawczości (włączenie do grupy wolontariuszy podopiecznych DPS i wspólne działania na rzecz schroniskowych zwierząt; troska o potrzeby młodzieży opuszczającej ośrodki opiekuńcze i stworzenie z nimi koalicji na rzecz lokalnej społeczności; włączanie dorosłych odbiorców terapii zajęciowej TPD w gospodarowanie terenami zielonymi naokoło ośrodka i budowanie przy tym świadomości ekologicznej wraz ze stwarzaniem okazji do praktykowania zdobytej wiedzy). Tworzone były partnerstwa instytucjonalne i międzypokoleniowe. Animatorzy dobrze rozpoznali potrzebę wartościowego bycia razem w poczuciu sprawczości ludzi, z którymi łączą ich wspólne cele i wartości, ale którzy dotychczas nie mieli okazji realizować się w

działaniach na rzecz swojej społeczności. Dzięki temu w ramach swojego uczestnictwa w projekcie „UTW dla społeczności” nie tylko realizowali działania, ale także promowali postawy obywatelskie. Środowisko UTW zyskało dzięki ich uczestnictwu kolejnych 120 zorientowanych społecznie wolontariuszy.

W listopadzie w ramach XI edycji projektu wyłonionych zostało kolejnych 10 UTW, tym razem z: Brennej, Chełma, Dębna, Korfantowa, Łopuszna, Makowa Mazowieckiego, Niemodlina, Trzebnicy, warszawskiego Wawra i Żabiej Woli. Na grudniowych warsztatach obficie inspirowali się działania minionych edycji, dowiadując się także swoich tutorów i koordynatorki jak Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” i współtworząca dotychczas projekt sieć społecznie zaangażowanych UTW rozumie etos wolontariatu, aby nim się kierując, dokonywali w 2024 roku diagnozy oraz planowali i przeprowadzili działanie.

W ramach w/w współtworzenia schedy projektowej oraz w ramach obchodów 10-lecia „UTW dla społeczności” zaplanowane zostały na przyszły rok webinaria z udziałem 10 liderów działań, wybranych tak, by ich opowieści odwzorowały różnorodność podejmowanych działań, ale i spójność wartości, którymi kierowali się, realizując swoje cele. W ten sposób ma zostać zaprezentowane także to, że zarówno dla realizatorów projektu, jak i dla realizatorów działań społecznych te cele są spójne. Opowieści realizatorów mają dotyczyć korzyści z uczestnictwa, tak dla samych UTW, jak i otaczających je rzeczywistości lokalnych (tak społecznych, jak i instytucjonalnych), aby zachęcać do uczestnictwa kolejne uniwersytety i kontynuować konsolidację tego środowiska na rzecz lokalnych działań społecznych. Przygotowania liderów rozpoczęliśmy już w 2023 roku.

GDZIE? - Polska

KIEDY? - X edycja - rozpoczęta w listopadzie 2022 do końca września 2023, XI edycja - rozpoczęta w listopadzie 2023, jest w kontynuacji

FINANSOWANIE: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (Program: „Uniwersytety Trzeciego Wieku – Seniorzy w Akcji”)

KOORDYNACJA: Agnieszka Kocon

NADZÓR MERYTORYCZNY: Ewa Kominek

SENIORZY W AKCJI: INKUBATOR + DOTACJE

CO?

To ogólnopolski program realizowany od 2008 roku. Dzięki formule inkubatora osoby w wieku 60+ przekształcają swoje pomysły w projekty społeczne, wprowadzając pozytywne zmiany w życie swoich rówieśników i w społecznościach. Do udziału w programie zapraszamy także Do pary międzypokoleniowe tj. osobę 60+ wraz z osobą młodszą o co najmniej 25 lat (pełnoletnią). Od marca 2016 r. w ramach programu działa Klub Ambasadorów, który zrzesza 25 absolwentów 60+ z całej Polski, działających w swoich społecznościach. Członkowie Klubu uczestniczą w organizowanych przez nas warsztatach, konferencjach, stanowią ważny głos doradczy w rozwijaniu programów Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę”, angażują się we współpracę z

mediami przy realizacji kampanii edukacyjnych i społecznych. Spotkania Klubu Ambasadorów są okazją do wymiany doświadczeń ze współpracy z lokalną społecznością i samorządem, aktywności osób starszych i współpracy międzypokoleniowej.

PO CO?

Odpowiadamy na wyzwania związane ze starzeniem się polskiego społeczeństwa. Stwarzamy warunki do budowania partnerskich relacji międzypokoleniowych, opartych na otwartości, wzajemnym słuchaniu i uczeniu się. Przełamujemy stereotypy związane z wiekiem, budujemy silne społeczności lokalne.

JAK?

Program „Seniorzy w akcji” to ponad 450 przykładów pozytywnej zmiany społecznej. Od początku, czyli od ponad piętnastu lat, zmienia stereotypy myślenia o starości. Wzmacnia aktywność seniorów – osoba starsza jest w programie pomysłodawcą, ekspertem, osobą aktywną i wspierającą innych. Promujemy i wspieramy międzypokoleniowość, bo dzięki niej mobilizujemy lokalne zasoby, uruchamiamy połączenia między różnymi ludźmi i organizacjami, co jest jednym ze wskaźników budowania kapitału społecznego. Celem Konkursu jest wyłonienie i wsparcie realizacji pomysłów na działania społeczne, których pomysłodawcami i animatorami są osoby 60+ lub pary międzypokoleniowe, a których celem jest wspieranie aktywności i zaangażowania społecznego osób starszych. Wsparcie działań osób, które pragną zdobyć nowe umiejętności, przydatne w swojej dalszej aktywności społecznej. Przede wszystkim poprzez realizację programu wspieramy działania wzmacniających aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym, działania na rzecz środowiska i klimatu a także działania nakierowane na tworzenie i wykorzystanie nowych technologii w kreowaniu świata przyjaznego osobom starszym.

Program pozwala poznać zarówno starszym, jak i młodym uczestnikom poznać się nawzajem, zrozumieć zawłości pojęć, priorytetów i perspektyw kolejnych pokoleń – oddolne działania podejmowane w ramach projektów uruchamiają połączenia między różnymi ludźmi i ich możliwościami, oswaja starość i pozwala bliżej poznać osoby starsze, pokazuje, jak budować relacje oparte na szacunku; daje seniorom poczucie sprawczości. W wyniku działań zmienia się lokalna rzeczywistość, seniorzy stają się liderami, realizują konkretne działania, wspierają inne grupy – to doświadczenie jest ogromnym kapitałem. W 2023 roku wsparliśmy realizację 21 projektów w pierwszym półroczu i 19 w drugim półroczu i stojących za nimi liderów. Animatorzy i przedstawiciele organizacji wspierających uczestniczyli w 2 warsztatach stacjonarnych, w dwóch warsztatach online. Bieżące działania projektowe wspierane były przez tutorów (11 osób z zespołu Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę”). Tutorzy w formie co miesięcznych spotkań zdalnych wspierali rozwój projektów – monitorując ich przebieg projektu i wspomagając animatorów w poszczególnych działaniach.

Powołana przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” sieć Latających Animatorów Kultury wspiera projekty realizowane w ramach Konkursu „Seniorzy w akcji”. Projekty, których realizacja przebiegała w 2023 roku, zyskały również wsparcie Latających Animatorów Kultury, którzy zrealizowali 14 lotów do projektów. W trakcie realizacji projektów 3 zespoły projektowe uzyskały dofinansowanie na realizację wizyty studyjnej, której organizacja niejednokrotnie stawała się początkiem ciekawej współpracy, źródłem inspiracji i nowych przedsięwzięć społecznych. Łącznie we wszystkich projektach SWA udział wzięły ok 2800 osób, a animatorzy mogli liczyć na wsparcie ponad 60 organizacji i instytucji partnerskich. Projekty realizowane były 40

miejsowościach na terenie 12 województw. Spośród wszystkich zrealizowanych projektów, autorów i wykonawców pięciu wybranych zaprosiliśmy do opisanie działań w formie modeli.

Członkowie Klubu Ambasadorów SWA zainicjowali cotygodniowe spotkania na zoomie. Dzięki otrzymanym w ramach dotacji z mikrograntów zostały zrealizowane 3 działania lokalne, w których Ambasadorzy SWA pełnili rolę liderów.

Podczas przygotowań do realizacji XVII edycji zauważyliśmy szczególną potrzebę działań w niektórych obszarach, poszukiwaliśmy dobrych przykładów projektów, które wspierałyby osoby z doświadczeniem migracji, sprzyjają integracji cudzoziemców przybywających i przebywających na terenie naszego kraju oraz procesom włączania tych osób w życie społecznościach lokalnych.

Na jesieni 2023 rozpoczęliśmy prace strategiczne wokół koncepcji Konkursu „Seniorzy w akcji”. Działania dotyczyły m.in. określeniu i wybraniu wyzwań społecznych, na których odpowiedzią mogłyby być projekty zgłaszane na konkurs. Przyjęliśmy cztery wyzwania wokół których będziemy komunikowali w XVII edycji potrzebę inicjowania działań lokalnych, są to:

1. Zmniejszenie napięć/ konfliktów międzygeneracyjnych
2. Zmiany w środowiska i klimatu
3. Wspieranie różnorodności kulturowej w społecznościach
4. Samotność i izolacja osób starszych.

Ponadto otworzyliśmy dyskusję nt. samej nazwy konkursu, która z jednej strony jest wykluczająca dla „seniorek” a z drugiej zauważamy, że wraz z procesami wydłużania się życia i poprawy jakości słowo senior jest negatywnie postrzegany przez osoby w wieku 60+, czyli na tym początkowym etapie starości.

GDZIE? -Polska

KIEDY?- cały rok - XV edycja: wrzesień 2022 – wrzesień 2023, XVI edycja: wrzesień 2023 – wrzesień 2024

FINANSOWANIE: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

KOORDYNACJA: Małgorzata Stanowska

NADZÓR MERYTORYCZNY I OPERACYJNY: Marta Białek-Graczyk

GENERATOR INNOWACJI. SIECI WSPARCIA 2

CO?

Starzenie się to zróżnicowany proces, który zależy od wielu czynników: wieku, stanu zdrowia, stanu portfela, płci, miejsca zamieszkania czy relacji społecznych.

Już dziś co szósty Polak lub Polka ma 65 lat. W 2050 roku co trzecia osoba w Polsce będzie powyżej 65. roku życia. Aby dobra, aktywna, szczęśliwa starość była możliwa, wspieramy nowatorskie rozwiązania w następujących obszarach:

1. Projektowanie własnej starości – w jaki sposób osoby starsze mogą włączyć się w życie społeczne, w sferze zawodowej, kulturalnej i lokalnej, samodzielnie oraz przy udziale bliskich osób, jak mogą poprawić jakość codziennego życia i lepiej przygotować się do późniejszej starości.

2. Społeczne sieci wsparcie – jak uruchomić lokalne i sąsiedzkie sieci wsparcia i/lub ich opiekunów, by zmniejszonych poczucie osamotnienia oraz wykluczenie społeczne.

3. Uspołecznienie społeczne – w jaki sposób różne instytucje (pomocy społecznej, kultury, firmy, placówki ochrony zdrowia) mogą oferować usługi lepszej jakości, bardziej dostępne, współtworzone przez osoby starsze. Inkubujemy pomysły, które dają możliwość ich skalowania, przenoszenia do innych wsi czy miast. W proces projektowania i wdrażania rozwiązań są aktywnie włączone osoby starsze i ich opiekunowie jako przyszli użytkownicy i zarazem eksperci od własnych potrzeb. Dzięki udziałowi w projekcie innowatorzy uzyskali wsparcie na przetestowanie łącznie 55 rozwiązań na rzecz lepszej starości starzenia się.

PO CO?

Chcemy, aby osoby starsze mogły godnie starzeć się w swoim miejscu zamieszkania, decydować o formach aktywności i opieki. Wierzymy, że wiek, niesprawność czy choroba nie powinny prowadzić do osamotnienia. By mu sprostać, potrzebujemy szybko znaleźć dobre rozwiązania. Chcemy wpływać na instytucje i organizacje, by dostosowywały swoją ofertę do potrzeb osób starszych i budować lokalne sieci wsparcia. Wszystko to z udziałem osób starszych i z myślą o nich.

JAK?

W 2023 roku zajmowaliśmy się upowszechnianiem 7 innowacji społecznych przetestowanych w inkubatorze. Były to następujące innowacje:

- „Ptasi terapeuci” to przyrodniczy wolontariat dla osób starszych, który polega na opiece senierek i seniorów nad dzikimi ptakami, które trafiają do ośrodków rehabilitacji w wyniku nieszczęśliwych wypadków. Starsze osoby karmią i rehabilitują niepełnosprawne zwierzęta, a jeśli dopisze szczęście - wypuszczają je na wolność. Jako opiekunowie dzikich ptaków czują się potrzebni, odzyskują poczucie sprawczości i sensu życia. Między osobami starszymi i dzikimi ptakami tworzy się międzygatunkowa relacja - oparta na równości, zaufaniu i wzajemności.
- „Muzeum Pamięci” to poradnik ze scenariuszami zajęć przygotowany z myślą o muzeach i edukatorach muzealnych, który pozwala stworzyć ofertę dla osób z chorobami otępiennymi. To rozwiązanie, które przerywa zamkniętą w czterech ścianach izolację chorych i ich opiekunów oraz pozwala im czerpać radość z kontaktu ze sztuką.
- „Psychoseksualność osób starszych” to podręcznik o zdrowiu seksualnym oraz potrzebach senierek i seniorów. Powstała z myślą o instytucjach opiekuńczych, opiekunach i opiekunkach formalnych i nieformalnych, żeby pomóc im rozumieć i wspierać seksualność osób starszych.

- „Komunikacja kulturalna” to 1,5 h kurs e-learning i 7 h szkolenie, które pozwalają zrozumieć jakiej komunikacji w instytucjach kultury potrzebują osoby starsze. Zdobyte doświadczenia i wiedza pozwalają na zaprojektowanie zmian, które wspierają aktywne życie kulturalne senierek i seniorów.
- „Pamięć ciała” Pierwsza w Polsce metoda prowadzenia warsztatów dla kobiet na zaawansowanym etapie choroby otępiennej oparta o pracę z ciałem i chustą terapeutyczną Octaband©. Innowacja uczy wykorzystania pozawerbalnych form komunikacji jak taniec i muzyka, do porozumiewania się z osobami w zaawansowanym etapie chorób neurogeneracyjnych. Pozwala na kontakt, ekspresję, wyrażanie emocji poprzez ruch, gest i dotyk.
- „Kumple bez uprzedzeń” to pomysł na połączenie dwóch – rzadko mających ze sobą kontakt grup – starszych mężczyzn i mężczyzn wychodzących z kryzysu bezdomności. Innowacja pokazuje jak spotkać te dwie grupy, stworzyć im warunki do poznania się i wspólnego spędzania czasu.
- „Dialogi Pokoleń” to innowacyjny program edukacyjny, który wykorzystuje jeden z najlepszych sposobów uczenia się osób dorosłych - poprzez doświadczanie i przeżywanie. Uczy tego jak rozmawiać z osobami z różnych pokoleń i o odmiennych poglądach niż nasze - w rodzinie, w bliskich relacjach, w pracy, czy w lokalnych społecznościach.

W maju 2023 roku, w Warszawie, odbyło się wydarzenie pn. „Targowisko. Innowacje społeczne wobec starzenia się”, w trakcie którego twórcy 7 najlepszych innowacji opowiadali o swoich rozwiązaniach i doświadczeniach z ich wdrażania. W wydarzeniu wzięło udział ponad 150 osób z całej Polski. Promując innowacje osiągnęliśmy 1 mln unikalnych użytkowników w 2 telewizjach internetowych, 8 audycji radiowych i podcastów. Wystąpiliśmy m.in. w radiu „Nowy Świat” w podkaście Dariusza Bugajskiego, w telewizji Onet rano, w programie, który ma przeciętnie ok.2 mln odtworzeń. 15 grudnia w sobotnim wydaniu „Gazety Wyborczej” zarówno w wersji papierowej jak i on-line ukazał się wywiad z Martą Białek-Graczyk – Prezeską Towarzystwa – poświęcony innowacjom na rzecz starzenia się.

GDZIE? -Polska

KIEDY? - maj 2020 – październik 2023

FINANSOWANIE: Projekt GENERATOR INNOWACJI. SIECI WSPARCIA 2 jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

PARTNERZY: PCG Polska

SPECJALISTKA DS. INNOWACJI SPOŁECZYCH: Marta Białek-Graczyk

SPECJALISTKA DS. OSÓB STARSZYCH: Ewa Kominek

METODYCZKA DS. BADAŃ – Ewa Jagiełło

ARCHIPELAG POKOLEŃ – WSPÓŁPRACA MIĘDZYPOKOLENIOWA – kurs online

CO?

To kurs praktyk międzypokoleniowych dla animatorów i edukatorów. Podczas 6-tygodniowego cyklu spotkań uczestnicy mieli okazję poznać mechanizmy działań międzypokoleniowych, zdefiniować wyzwania i określić prawidłowe podejście do nich.

PO CO?

Uczestnicy przychodzą z konkretnymi wyzwaniami, z którymi już się zmierzili lub zmierzają w przyszłości podczas działań w swoich lokalnych społecznościach. Dzięki spotkaniom mogą nauczyć się korzystać z narzędzi przydatnych w działaniach międzypokoleniowych, używając ich w praktyce.

JAK?

Kurs opierał się na uczeniu się przez działanie i uczeniu się od siebie nawzajem. Rolą instruktora kursu było stworzenie ramy merytorycznej, zapewnienie uczestnikom treści i zadań do realizacji oraz stworzenie i moderowanie przestrzeni, w której mogli prowadzić dyskusje, dzielić się pomysłami, współpracować, przedstawiać wnioski ze zrealizowanych zadań. Jednocześnie eksperci Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę”, dzielili się swoją wiedzą i przemyśleniami z uczestnikami. Każdy tydzień kursu poświęcony był innemu zagadnieniu:

1. Charakterystyka działań międzypokoleniowych, ich wpływu na społeczności i szerzej – na społeczeństwo; analiza własnych motywacji uczestników.
2. Szerszy kontekst działań międzypokoleniowych: współczesne trendy demograficzne i różne zjawiska społeczne; konsultowanie własnych pomysłów na działanie międzypokoleniowe z osobami z otoczenia uczestników.
3. Korzyści płynące z działań międzypokoleniowych dla przedstawicieli różnych generacji, zasad rzecznictwa społecznego i jego praktyki.
4. Indywidualny dobór metod pracy do uczestników, planowanie i realizacja spotkania międzypokoleniowego w praktyce.
5. Realizacja wybranego zadania na zakończenie kursu.

Uczestnicy dostawali materiały, które pozwalały przygotować się do kolejnych zajęć, a także pracę domową do wykonania. W tegorocznej edycji wzięło udział 200 osób. Certyfikat ukończenia otrzymało 100 osób.

GDZIE? -On-line

KIEDY? - 29.05.2023- 7.07.2023

FINANSOWANIE: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

KOORDYNACJA: Noemi Gryczko

WSPARCIE TECHNICZNE: Jolanta Jeżowska

NADZÓR: Marta Białek-Graczyk

SENIORZY W SIECI:

CO?

Sieć nie zna ograniczeń wiekowych. Na każdym etapie życia umiejętność poruszania się w internecie jest przydatna i ułatwia codzienne funkcjonowanie. Dotyczy to również seniorów. Projekt przygotowaliśmy z myślą o potrzebach współczesnych seniorów. Ma on charakter edukacyjny i dotyczy kompetencji medialnych seniorów. W jego ramach badaliśmy:

- w jaki sposób seniorzy poruszają się w środowisku medialnym?
- jak posługują się mediami i jak je czytają?
- jak reagują na współczesne zjawiska medialne, takie jak fake newsy, dezinformacja, bańka informacyjna czy mowa nienawiści w sieci?

Uczestnicy poznają metody prawidłowego czytania informacji w Internecie, nauczą się dbania o bezpieczeństwo i prywatność w sieci oraz dowiedzą się jak kreować własną przestrzeń poprzez tworzenie stron internetowych czy aktywne korzystanie z mediów społecznościowych.

PO CO?

Projekt podnosi kompetencje medialne seniorów, a także krytyczne i świadome myślenie w odbiorze mediów i kreatywne publikowanie mediów. Jego podstawowym zadaniem jest edukacja i przeciwdziałanie cyfrowemu wykluczeniu, na które osoby starsze są w szczególności narażone. Poza tym projekt ma na celu przeciwdziałanie dezinformacji w tej grupie społecznej. Rozszerza też umiejętności trenerskie i lidarskie seniorów.

Działania w projekcie skupione były na takich obszarach:

- kompetencje medialne i cyfrowe (czyli umiejętność rozumienia i wykorzystania informacji dostępnej w różnych formatach i źródłach elektronicznych);
- bariery i problemy, które osoby starsze napotykają w sieci, i kompetencje potrzebne do radzenia sobie z nimi;
- aktywność społeczna i obywatelska osób starszych w internecie – wykorzystywanie nowych mediów do budowania i podtrzymywania relacji, ale też narzędzi internetowych w działaniach na rzecz społeczności lokalnej czy aktywności politycznej (np. blogi).

JAK?

Projekt w 2023 realizowany był jako część programu „Countering Disinformation among Vulnerable Populations in Central Europe” realizowanego w 4 krajach: Polska (Towarzystwo Inicjatyw Twórczych “ę”), Czechy (Transitions), Słowacja (Memo98), Węgry (Center of Independent Journalism).

Projekt realizowany był w formule online oraz na żywo.

Kurs online (od grudnia 2022 do lutego 2023)

Do udziału w kursie zgłosiło się 176 seniorów z całej Polski, aktywny i regularny udział brało około 70 osób.

Kurs składał się z prowadzonych przez ekspertów trzech modułów:

1. Czytanie informacji.
2. Bezpieczeństwo w sieci.

3. Moja przestrzeń w sieci.

Uczestnicy wzięli udział w około 50 godzinach spotkań w formie warsztatów, wykładów na platformie Zoom, otrzymywali przygotowane dla nich materiały edukacyjne, wykonywali ćwiczenia i zadania. Do komunikacji służyła także prywatna grupa na FB.

Merytorycznie i technicznie kurs wspierała Supergrupa złożona z Seniorów Pro.

W ramach kursu uczestnicy:

- poznali specyfikę tworzenia i odbioru informacji w sieci, w tym w mediach społecznościowych;
- dowiedzieli się, jak przeprowadzić weryfikację prawdziwości informacji, jak sprawdzić źródło, jak rozpoznać fałszywe informacje (fake news);
- dowiedzieli się, co to jest bańka informacyjna, dlaczego dociera do nich tylko pewien profil informacji, dlaczego informacje w internecie kolegi/koleżanki są inne;
- nauczyli się, jak poruszać się bezpiecznie w sieci, czyli m.in. chronić swoje dane i prywatność;
- dowiedzieli się, jak kreować własną przestrzeń poprzez tworzenie stron internetowych czy aktywne korzystanie z mediów społecznościowych.

Uczestnicy byli dwukrotnie proszeni o wypełnienie anonimowej ankiety kompetencyjnej, raz przed kursem i raz po jego ukończeniu, w celu oceny swoich kompetencji cyfrowych. Prawie 62% ankietowanych posiadało wykształcenie wyższe, a około 33% średnie. Najmłodszy uczestnik miał 60 lat, a najstarszy 87 lat. Prawie połowa (49%) respondentów mieszkała w miastach powyżej 200 tys. mieszkańców, 35% w miastach poniżej 200 tys. mieszkańców, a 16% na wsi. Wyniki badania pokazują, że zakładany cel kursu, czyli podniesienie kompetencji medialnych wśród seniorów, został osiągnięty. W większości pytań wiedzy odnotowujemy wzrost prawidłowych odpowiedzi "po Kursie" o ponad 40 punktów procentowych, a w niektórych przypadkach nawet powyżej 50 punktów procentowych. W części pytań wiedzy wzrost jest niewielki, co jest związane z tym, że liczba poprawnych odpowiedzi "przed kursem" była wysoka. Warto zwrócić uwagę, że wzrost dobrych odpowiedzi "Po Kursie" dotyczy tych pytań, które związane są nie tylko ze wzrostem wiedzy, ale ze zmianą lub wprowadzaniem nowych, bardziej świadomych nawyków dotyczących poruszania się w sieci m.in. ustawień prywatności; zostawiania śladu cyfrowego; wyjaśniania, w jaki sposób media społecznościowe, takie jak Facebook, dobierają treści, które widzą użytkownicy; ustalenia, czy zdjęcie, które widzę, zostało przerobione lub wykorzystane w nieprawdziwym kontekście; postrzegania Internetu jako przestrzeni do kreowania i dzielenia się. Kurs pozytywnie wpłynął na konkretne zachowania i praktyki wśród seniorów.

Ze względu na to, że po raz pierwszy do kursu wprowadzono moduł "Moja przestrzeń w sieci" warto zwrócić uwagę na pytania związane z tym modułem. Zarówno "przed kursem", jak i "po kursie" porównywalne są odpowiedzi dotyczące praktyki publikowania przez uczestników treści w Internecie, zwiększyła się natomiast świadomość traktowania Internetu jako przestrzeni, którą można kreować i w której można dzielić się swoimi treściami. Jak widać świadomość ta nie przekuwa się proporcjonalnie na praktykę aktywnego i twórczego korzystania z sieci.

Badanie potwierdza wyniki z innych ankiet, że najpowszechniejszym narzędziem komunikacji w sieci z innymi dla seniorów jest Facebook.

Uczestnicy wypełniali też ankietę ewaluacyjną i wysoko ocenili kurs, 100% respondentów uznało go za przydatny lub bardzo przydatny. Najwyższe noty za swoją pracę otrzymali Patryk Zakrzewski i Katarzyna Górkiewicz, a wszyscy respondenci (100%) ocenili organizację kursu jako bardzo dobrą. Kurs miał również pozytywny wpływ na kompetencje cyfrowe uczestników, wraz ze wzrostem poprawnych odpowiedzi na większość pytań merytorycznych po kursie, szczególnie w obszarach związanych z kształtowaniem świadomych nawyków poruszania się po sieci, takich jak ustawienia prywatności i rozpoznawanie zmanipulowanych informacji. Zdecydowanie poleciliby go swoim znajomym: „Kurs powiększył moją wiedzę o bardziej świadomym poruszaniu się w internecie. Myślę, że ta wiedza będzie długo procentować. Poznałam fajnych ludzi, ich pasje, chęć do współdziałania. Obsługa kursu, kontakt, dostęp do materiałów bardzo dobry”; „Inna formuła niż na kursach, przydatne nowe informacje, treści, praktyczne zadania”.

Seniorski Klub Weryfikowania Informacji „Seniorzy weryfikują” - To nowa gałąź projektu Seniorzy w Sieci. Klub wystartował w styczniu 2023. 2-godzinne spotkania odbywały się regularnie online co dwa — trzy tygodnie do czerwca 2023 roku. Podczas każdego spotkania seniorzy mogli samodzielnie sprawdzić prawdziwość informacji, które ich interesują. Koordynatorem grupy był Staszek Bulandra – aktywny członek Supergrupy projektu Seniorzy w Sieci. Spotkania wspierała Urszula Szelaż ze Stowarzyszenia Demagog – największej w Polsce organizacji fact-checkingowej.

Zagadnienia:

- Dostęp do informacji publicznej - praktyka pisania wniosków o dostęp do informacji publicznej i petycji.
- Śmieci w lokalnych lasach – dyskusja, co obywatel może zrobić, aby rozwiązać ten problem.
- Weryfikacja wytycznych gospodarowania lasami o zwiększonej funkcji społecznej – omówienie możliwości udziału obywateli w ograniczaniu wycinki w polskich lasach i wdrażaniu tych wytycznych.
- Sprawdzenie funkcjonowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w naszych województwach – zbadanie informacji o seniorach, informacji o Modelowych Ośrodkach Pomocy Społecznej i czy zapoznano się z tym dokumentem.
- Wolontariat w Polsce - weryfikacja faktów o organizacjach wolontariackich, wolontariacie pracowniczym na przykładach, korporacyjnych programach społecznych i ich efektywności.
- Rozmowa z czatem GPT - weryfikacja informacji.
- Metodologia pracy fact-checkera.

Warsztaty lokalne - zorganizowaliśmy 10 lokalnych warsztatów w kilku miastach w całej Polsce, m.in. w Bydgoszczy, Gdańsku, Inowrocławiu, Katowicach, Krotoszynie, Łodzi, Puławach, Wałbrzychu, Włocławku i Zdunach. Warsztaty te współprowadzili członkowie Seniorskiego Klubu Weryfikowania Informacji „Seniorzy weryfikują” oraz eksperci z partnerskiego Stowarzyszenia Demagog. Temat warsztatów brzmiał: „Senior w sieci... fałszywych informacji, czyli o fake newsach i ich weryfikacji” ze szczególnym uwzględnieniem podstawowych narzędzi weryfikacji. W zajęciach wzięło udział około 150 seniorów.

GDZIE? Polska, Czechy, Słowacja, Węgry

KIEDY? lipiec 2022 – grudzień 2023

PARTNERZY: Transitions (Czechy), Memo98 (Słowacja), Center of Independent Journalism (Węgry), Stowarzyszenie Demagog (Polska)

FINANSOWANIE: The National Endowment for Democracy (NED)

KOORDYNACJA: Karolina Śmigiel

WSPARCIE MERYTORYCZNE: Patryk Zakrzewski, Ula Szelağ, Ewa Kominek, Marta Białek-Graczyk, Jaroslav Valuch

POLSKA DLA POCZĄTKUJĄCYCH I ZAAWANSOWANYCH – PODAJ DALEJ

CO?

„Polska dla początkujących i zaawansowanych – podaj dalej” to projekt edukacyjny, którego celem jest wsparcie organizacji i instytucji samorządowych chcących łączyć wolontariuszki i wolontariuszy 60+ oraz uchodźczynie i uchodźców poprzez konwersacje w języku polskim. Część z uchodźczyń i uchodźców planuje pozostać w Polsce dłużej i buduje tu swoje życie – pracują, korzystają z edukacji, ze służby zdrowia, z kultury. Ważne jest stworzenie warunków, by mogli czuć się u nas możliwie najlepiej i bezpiecznie. Ułatwieniem tego procesu jest tworzenie relacji z Polkami i Polakami w lokalnych społecznościach – także poprzez naukę języka polskiego. Jedną z najprostszych i najbardziej skutecznych sposobów nauki języka osób dorosłych są **konwersacje 1 na 1**. W 2022 roku rozpoczęliśmy realizację projektu prowadząc rekrutację. W realizację projektu zaangażowało się 11 podmiotów z całej Polski - organizacji pozarządowych, instytucji kultury i innych.

Projekt opierał się na wcześniejszych doświadczeniach. Od 2019 do 2022 roku Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” wspólnie z Fundacją Polskie Forum Migracyjne zrealizowało pilotaż projektu na terenie Warszawy. Konwersacje osób starszych z osobami z doświadczeniem migranckim i uchodźczym sprawdziły się tak dobrze, że postanowiliśmy naszą metodą dzielić się dalej i zapraszać kolejne organizacje do współpracy.

PO CO?

Działania w projekcie z jednej strony przyczyniły się do zwiększenia aktywności, wiedzy i umiejętności polskich seniorów, a z drugiej do włączenia do społeczności lokalnych osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym w różnym wieku. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji pokazały, że projekt przyniósł bardzo dobre rezultaty. Dzięki spotkaniom w parach i większych grupach większość migrantów nie tylko rozwinęła znajomość j. polskiego, ale też nawiązała pogłębione relacje z wolontariuszką/wolontariuszem i szerszą społecznością skupioną wokół działań organizacji. Migrantom i migrantkom łatwiej jest mówić po polsku, lepiej rozumieją język mówiony oraz potrafią trafniej używać różnych zwrotów w kontekście określonych sytuacji (np. u lekarza, w restauracji, sklepie, urzędzie itp.). Oprócz najważniejszego aspektu językowego ważne było również poczucie włączenia do społeczności lokalnej. Ponad połowa respondentów zadeklarowała w ankiecie ewaluacyjnej, że dzięki konwersacjom w nowym miejscu zamieszkania

"poczuła się jak w domu", a ponad 60% - że zamierza kontynuować nawiązane podczas projektu znajomości.

W projekcie wzięło udział 131 osób 60+ w charakterze wolontariuszek i wolontariuszy. Najważniejszą motywacją, która sprawiała, że wolontariusze — pomimo licznych obaw — podejmowali wyzwanie, była chęć pomocy osobom w potrzebie. Na zakończenie projektu okazało się, że satysfakcja z pomocy innym to tylko jedna z licznych korzyści, jakie odniesiono. Inne to nawiązanie dobrej relacji z migrantką lub migrantem, poznanie innej kultury, konstruktywne spędzanie wolnego czasu, wreszcie możliwość przeciwdziałania szkodliwym stereotypom. Wolontariuszki i wolontariusze tylko głęboko angażowali się w działania, ale też mówili mocnym głosem o swoich doświadczeniach i postawach, pełniąc w ten sposób rolę rzeczniczą w swoich społecznościach.

Obie grupy uczestników zadeklarowały wysoki poziom zadowolenia z udziału i gotowość do polecenia go innym osobom.

Liderki i liderzy organizacji lokalnych zyskali wiedzę, ale i doświadczenie wypływające z praktyki, pokonywania trudności i dostosowywania działań lokalnych do różnych potrzeb i sytuacji. Koordynatorki, które wzięły udział w badaniu ewaluacyjnym, deklarowały wysoki poziom zadowolenia z podjęcia wyzwania i realizacji projektu przez ich organizację. Pomimo rozlicznych trudności, z reguły udawało się im wypracowywać skuteczne rozwiązania i strategie. Ostateczny sukces natomiast wzmacniał ich autorytet i zwiększał zaufanie ludzi, z którymi pracowały. Organizacji z kolei pozyskały doświadczenie, lepsze rozpoznanie dotyczące lokalnej sytuacji środowisk seniorskich i/lub migranckich oraz dostęp do skutecznego modelu działań łączących oba środowiska. Łącznie zawarły one 24 partnerstwa, co wzmocniło ich lokalną sieć wsparcia. Szersza społeczność lokalna dowiadywała się o projekcie za pośrednictwem organizacji lokalnych oraz przez wolontariuszy i migrantów będących jego ambasadorami.

JAK?

W grudniu 2022 r. rozpoczęliśmy rekrutację do projektu, która trwała do lutego 2023 r.. Szukaliśmy 10 lokalnych organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych z całej Polski (z wyłączeniem Warszawy), które chciałyby takie konwersacje seniorsko-uchodźcze zorganizować u siebie. Rekrutacja przebiegała w kilku krokach: nabór konkursowy odbywał się w dniach 9.01 - 31.01.2023 i polegał na zgłaszaniu wniosków konkursowych zgodnie z Regulaminem za pośrednictwem ankiety na platformie Webankieta.pl. Napłynęło 66 wniosków i wszystkie były rozpatrywane pod względem formalnym, z czego 7 wniosków z 66 zostało na etapie weryfikacji formalnej odrzuconych. 59 wniosków podlegało ocenie merytorycznej – zostały one przekazane Komisji do oceny merytorycznej. W szkoleniu wstępnym w Żyrardowie wzięło udział 24 przedstawicieli z 12. Organizacje były wspierane przez nas na etapie prowadzenia rekrutacji w środowisku lokalnym – wypracowaliśmy materiały informacyjne i służyliśmy doradztwem, zwłaszcza w przypadku pojawienia się problemów. Wspólnie z Partnerem, Polskim Forum Migracyjnym, zorganizowało też 2 ścieżki szkoleń dla wolontariuszek i wolontariuszy. Pierwsza z nich dotyczyła nauki języka polskiego jako obcego, druga natomiast komunikacji międzykulturowej. Szkolenia odbywały się online, uczestniczki i uczestnicy mieli możliwość wyboru dogodnego terminu (po 6 terminów na każdą ze ścieżek) i zapisania się na szkolenie za pośrednictwem aplikacji. W szkoleniu międzykulturowym wzięły udział 94 osoby, a w szkoleniu językowym 88. Wszyscy wolontariusze mogli skorzystać z rozdystrybuowanych poprzez

koordynatorów rekrutacji nagrań szkoleń oraz prezentacji podsumowujących najważniejsze zagadnienia. Łącznie w klubach konwersacyjnych spotykało się w różnych okresach i z różną częstotliwością **131 wolontariuszek i wolontariuszy 60+ oraz 160 migrantek i migrantów**. Koordynatorki organizowały też spotkania grupowe, które pozwalały uczestniczkom i uczestnikom lepiej się poznać i poczuć społecznościowy wymiar projektu. Tandemy spotykały się w różnych miejscach i okolicznościach. Przede wszystkim, w przestrzeniach publicznych, takich jak parki, skwery, ulice, ważne miejsca dla danej miejscowości (oczywiście najchętniej w miesiącach wiosenno-letnich i wczesną jesienią). Jeśli dostępne było miejsce w siedzibie lokalnej organizacji, stawało się bazą dla wielu par. Inne miejsca, takie jak kawiarnie, restauracje, kina, teatry czy galerie handlowe – pozwalały na urozmaicenie spotkań i kontekstowe używanie języka polskiego. Realizację działań na poszczególnych ich etapach wspierali lokalni partnerzy reprezentujący różne instytucje, organizacje i podmioty prywatne. Łącznie współpracowano z 24 partnerami, takimi jak organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe i podmioty prywatne. Partnerzy pomagali w rekrutacji wolontariuszy i osób migranckich, lokalnej promocji projektu, jak również w sprawach organizacyjnych (np. udostępniali miejsca spotkań). Podmioty prywatne i instytucje kultury oferowały również zniżki dla uczestników. Zespoły realizujące projekt od maja 2023 roku wspierane były przez zespół tutorski. Dodatkową formą wsparcia dla wolontariuszek i wolontariuszy pracujących w różnych lokalizacjach były spotkania superwizyjne, które odbywały się pomiędzy listopadem 2023 a styczniem 2024 r. Wiele z osób uczestniczących w projekcie deklarowało chęć kontynuowania relacji po zakończeniu. Niektóre koordynatorki będą również starać się o kontynuację konwersacji, z nowymi uczestnikami, uznając, że przynosi ona wiele korzyści.

W końcowej fazie projektu odbyło się badanie ewaluacyjne, które miało na celu analizę skuteczności, efektywności i trafności narzędzi oraz mechanizmów zastosowanych w projekcie, jak również ich wpływu na uczestniczki i uczestników czy pośrednio na szerszą społeczność.

Zastosowane techniki badawcze obejmowały zarówno badania ilościowe, jak i jakościowe. W pierwszej kolejności przeprowadzono wywiady jakościowe z 5 koordynatorkami, 8 migrantkami, 11 wolontariuszkami i 3 wolontariuszami. Rozmowy z koordynatorkami odbyły się zdalnie, natomiast z uczestniczkami i uczestnikami w 3 miejscach realizacji działań — Kaliszu, Lubiaszowie i Wodzisławiu. Dobór tych lokalizacji był celowy i wiązał się z potrzebą możliwie dużego — w zaplanowanym budżecie — zróżnicowania typów organizacji realizujących zadania (wiejskie KGW, organizacja społeczna prowadząca miejsce aktywności lokalnej, UTW), aby sprawdzić, jak projekt sprawdza się w różnych uwarunkowaniach organizacyjnych. Wyniki części jakościowej posłużyły do stworzenia 2 kwestionariuszy ankiet kierowanych do wolontariuszek i wolontariuszy i osób migranckich. Obie były dystrybuowane online za pośrednictwem platformy do ankietowania, jednak jedna z koordynatorek wspierających rekrutację respondentów wolała dystrybuować ankietę w formie papierowej. Łącznie we wszystkich lokalizacjach ankietę wypełniło 68 migrantów i migrantek oraz 84 wolontariuszki i wolontariuszy. Uzupełniając wykorzystano dane zastane — raporty koordynatorek oraz końcowe sprawozdania w formie rejestru odbiorców, aby odpowiednio zinterpretować wyniki badania. Na koniec powstał raport zawierający wnioski i rekomendacje.

Wszystkim zainteresowanym udostępniliśmy na naszej stronie www specjalnie przygotowane materiały edukacyjne pokazujące jak krok po kroku realizować działania konwersacyjne łączące

seniorów i seniorki na swoim terenie: https://www.polskapodajdalej.org/wp-content/uploads/2023/08/podaj_dalej_podrecznik.pdf

GDZIE? Polska - Jelenia Góra, Kalisz, Kraków, Lubiaszów, Łódź, Oleśnica, Polkowice, Rybnik, Toruń, Wodzisław

KIEDY? listopad 2022 – luty 2024

PARTNERZY: Fundacja Polskie Forum Migracyjne

FINANSOWANIE: Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG i Funduszy Norweskich w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny

KOORDYNACJA: Joanna Dyszlewska i Ewa Jagiełło

NOWE RELACJE

CO?

Nowe Relacje to program na rzecz starszych uchodźczyń i uchodźców z Ukrainy, którego fundatorem jest międzynarodowa organizacja humanitarna HelpAge International oraz fundacja Conrada N. Hiltona. Program stanowił odpowiedź na kryzys wojenny w Ukrainie i związany z nim nasilonym ruchem migracyjnym. Program "Nowe Relacje" był realizowany przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych "ę" w okresie od 1 lipca 2022 do 31 lipca 2023 roku. Zgodnie z założeniami programu, mieliśmy za zadanie dotarcie do łącznie 280 bezpośrednich beneficjentów, którzy uczestniczą w działaniach inicjatywy lokalnej, z czego co najmniej połowę mieli stanowić uchodźcy ukraińscy w wieku 50 lat i więcej oraz członkowie ich rodzin (co najmniej 140 osób). Ostatecznie z programu skorzystało aż 555 beneficjentów, w tym 192 ukraińskich uchodźców w wieku 50+ oraz 109 członków ich rodzin i sieci społecznych

PO CO?

Głównym celem programu było przeprowadzenie 10 inicjatyw lokalnych, które wspierały nawiązywanie relacji z otoczeniem społecznym w nowym miejscu zamieszkania przez uchodźców z Ukrainy w wieku 50+, a także umożliwiały im lepsze zrozumienie warunków życia w Polsce, poznanie sposobu funkcjonowania w nowym kraju oraz, w razie potrzeby, otrzymanie wsparcia prawnego lub psychologicznego. Bezpośrednimi beneficjentami realizowanych projektów byli zarówno starsi uchodźcy, jak i Polacy w różnym wieku, w tym osoby starsze, Ukraińcy, którzy mieszkali w Polsce przed obecnym kryzysem, a także migranci z innych krajów.

- Jak pokazują badania ewaluacyjne, działania przyniosły cały szereg pozytywnych rezultatów odnoszących się zarówno do odbiorców bezpośrednich, jak i organizacji biorących udział w programie:
- Dzięki udziałowi w lokalnych inicjatywach uchodźcy w wieku 50+ i członkowie ich rodzin lepiej zrozumieli, jak uzyskać dostęp do różnych rodzajów usług społecznych.
- Polacy i ukraińscy migranci uczestniczący w projektach często działali jako partnerzy, pomagając uchodźcom dostosować się do lokalnych warunków.

- Ponad 100 ukraińskich uchodźców otrzymało pomoc psychologiczną lub prawną - na miejscu lub zdalnie, a prawie 30 osób skorzystało z pomocy fizjoterapeuty i doradcy medycznego.
- Uchodźcy z Ukrainy mieli możliwość przejścia od biernego przyjmowania pomocy do aktywnego uczestnictwa, interpretowania swoich potrzeb i współkształtowania warunków życia społecznego.
- Uchodźcy z Ukrainy w wieku 50 plus zaczęli odważniej wyrażać swoje potrzeby wykraczające poza najbardziej elementarny, materialny poziom. Przede wszystkim mieli okazję do uczestnictwa w szeroko rozumianym życiu społeczno-kulturalnym (chodzi zwłaszcza o nawiązywanie nowych relacji społecznych, wyrażanie własnej kreatywności - warsztaty rękodzieła, teatralne, śpiewu, kulinarne, wyjścia w różne miejsca, w tym uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych).
- Organizacje realizujące program "Nowe Relacje" zyskały większą rozpoznawalność na poziomie lokalnym i zaczęły pozycjonować się jako podmioty wspierające również integrację społeczną w zróżnicowanych społecznościach, składających się z uchodźców, migrantów oraz osób w różnym wieku i o różnym statusie obywatelskim (np. przypadek Świdnicy).
- Dla młodych organizacji lub tych, które wcześniej adresowały swoje usługi wyłącznie do migrantów, program stworzył możliwość zapoznania się z szerszym gronem potencjalnych odbiorców działań, w tym innych organizacji czy instytucji, co w przyszłości może owocować różnego typu współpracą oraz partnerstwami
- W wyniku udziału w programie zespoły koordynujące lokalne inicjatywy zwiększyły swoje kompetencje w pracy z osobami starszymi oraz uchodźcami z Ukrainy.

JAK?

Uruchomiono 10 inicjatyw lokalnych w różnych częściach Polski. Każda z nich oferowała różnorodne działania umożliwiające włączenie społeczne starszych uchodźców z Ukrainy i ich wzmocnienie. Inicjatywy te trwały do czerwca. Program oferował również pomoc psychologiczną, prawną, fizjoterapeutyczną, a czasem porady dotyczące zatrudnienia i samozatrudnienia w Polsce. Z tego ostatniego, dzięki kontaktom z organizatorami i polskimi uczestnikami projektu, korzystała większość uchodźców. Do zakończenia lokalnych inicjatyw ze wsparcia psychologicznego i prawnego skorzystało 105 osób, a z fizjoterapeutycznego 27

W programie wzięło udział 10 organizacji (9 NGO i 1 instytucja kultury), które zostały wyłonione na drodze ogólnopolskiego naboru wniosków. Znajdowały się one w różnych częściach Polski, w 9 województwach, różniły się wielkością i doświadczeniem, niemniej większość z nich była rozpoznawalna i silnie obecna w lokalnej społeczności. Wiele z tych organizacji, zwłaszcza w mniejszych miastach, ściśle współpracowało z samorządem lokalnym w zakresie wspierania migrantów i uchodźców lub osób starszych. Ich mocną stroną były również zaangażowane zespoły o zróżnicowanych kompetencjach i dużej otwartości na uczenie się nowych umiejętności.

Organizacje otrzymały dotacje mające na celu prowadzenie działań służących włączeniu społecznemu osób uchodźczych w wieku 50+, rekrutujących się ze środowiska lokalnego, w terminie od 28 października 2022 roku do maksymalnie 28 czerwca 2023 roku (jednak nie krócej niż 6 miesięcy).

Projekty objęte finansowaniem były realizowane w następujących miejscowościach: Gdańsk, Łódź, Olsztyn, Przemyśl, Suwałki, Szczecin, Świdnica, Wałbrzych, Warszawa, Żywiec. Brały w nim udział nie tylko beneficjentki i beneficjenci ze wskazanej grupy, ale także Polacy w różnym wieku, w tym osoby seniorskie, migrantki i migranci z Ukrainy i innych krajów oraz uchodźczynie i uchodźcy młodszy poniżej 50. roku życia. Do najczęściej realizowanych działań w ramach projektów lokalnych należały: spotkania integracyjne, warsztaty rękodzielnicze i kulinarne, zajęcia sportowe, taneczne i relaksacyjne, nauka języka polskiego, spacerowanie po miastach, wycieczki i wiele innych. Istotnym zadaniem realizowanym w programie było również doradztwo osobom uchodźczym w zakresie radzenia sobie w polskiej rzeczywistości bezpośrednio i za pośrednictwem infolinii oraz wsparcie psychologiczne, prawne i fizjoterapeutyczne. Było ono świadczone przez Polskie Forum Migracyjne – partnera programu "Nowe Relacje".

Ważnym założeniem było wspieranie rozwoju organizacji uczestniczących w programie w zakresie pracy z seniorami i w środowisku uchodźczym. W tym celu zespół Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „e” oraz Polskiego Forum Migracyjnego realizował wsparcie tutorskie, sesje superwizji, regularne warsztaty dotyczące różnych aspektów pracy w środowiskach seniorskich i uchodźczych.

Na zakończenie programu przeprowadziliśmy szeroko zakrojone badania jakościowe w dziesięciu projektach, w oparciu o techniki wywiadów pogłębionych oraz fokusów. Dobór osób, ze względu na charakter badania, był celowy. Ogółem w badaniu wzięło udział blisko sto osób. Całość badania podzielona została na trzy bloki: mikro, mezo i makro, gdzie mikro oznaczało środowisko uchodźczyń z Ukrainy w wieku 50+, mezo – polskich seniorów i seniorki oraz migrantów z Ukrainy sprzed wojny 2022 roku i/lub z innych krajów, a makro – koordynatorki projektów, szefów i szefowe organizacji realizujących, a także przedstawiciele administracji publicznej, innych, lokalnych NGO-sów oraz osoby reprezentujące wspólnoty religijne. W rezultacie badań powstał raport z rekomendacjami.

W ramach promocji doświadczeń programu opublikowaliśmy 3 podkasty dotyczące zagadnień integracji społecznej starszych migrantów i uchodźców.

GDZIE? Gdańsk, Łódź, Olsztyn, Przemyśl, Suwałki, Szczecin, Świdnica, Wałbrzych, Warszawa, Żywiec

KIEDY? 01.07.2022-31.07.2023

FINANSOWANIE: HelpAge International, fundacja Conrada N. Hiltona

KOORDYNACJA: Ewa Jagiełło

KOORDYNACJA RAPORTU EWALUACYJNEGO: Magdalena Rosochacka-Gmitrzak

NADZÓR MERYTORYCZNY: Marta Białek-Graczyk, Ewa Kominek

Przedstawiciele Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „e” w 2023 roku brali udział również w wielu wydarzeniach i konferencjach promując działania naszej organizacji, m.in.: w: ogólnopolskiej konferencji " Miejsca otwarte", seminarium „Erasmus+ Edukacja dorosłych w Polsce: wyzwania i szanse”, PoMOCna kawa „Jak budować relacje z osobami uchodźczymi 50+ z Ukrainy”, konferencji

w Olsztynie pn. „Działania międzypokoleniowe – szansą na aktywizację Seniorów”, konferencji w Bratysławie „Fighting Misinformation Online: Strengthening Media Literacy i CEE”.

ROZWÓJ I DOBROSTAN ZESPOŁU

W ramach projektu „Generator Innowacji. Sieci Wsparcia 2” – 2 pracowniczki naszego zespołu wzięły udział w wizytach studyjnych w Helsinkach oraz w Amsterdamie poświęconych innowacjom społecznym. W Helsinkach spotkaliśmy się z przedstawicielami Finnish Institute for Health and Welfare, Rehabilitation, DEMOS Helsinki. Obejrzelśmy innowacyjną farmę. Spotkaliśmy się z przedstawicielami Startup Refugees oraz organizacją specjalizującą się w integracji międzypokoleniowej MUMMODISKO oraz inkubatorem „TREMOR” działającym na Uniwersytecie Helsińskim.

W Amsterdamie i Rotterdamie -odwiedziliśmy: DakAkker - instytut badawczy w dziedzinie zrównoważonego rozwoju na Erasmus University organizację DRIFT budującą platformę wiedzy dla organizujących się oddolnie obywateli i obywatelki z wielu sektorów. W Amsterdamie Waag Future Lab – zajmujące się technologiami i społeczeństwem i Takecarebnb, która łączy uchodźców z rodzinami goszczącymi, które chcą udostępnić swoje domy na trzy miesiące.

Zorganizowaliśmy spotkanie zespołu tutorskiego, które pozwoliło nam dopracować i uspołnić nasze metody pracy.

W ramach projektu „Polska dla początkujących i zaawansowanych -Podaj dalej”- w październiku 2023r grupa 8 naszych pracowniczek wzięła udział w wizycie studyjnej w Brukseli, trakcie którego odwiedziliśmy 5 organizacji :

ENAR – stowarzyszenie działające od 25 lat w temacie przeciwdziałania rasizmowi i dyskryminacji, zrzeszającej 150 organizacji w Europie.

OKRA – stowarzyszenie działające na rzecz seniorów , z seniorami, we Flandrii i Brukseli . Spotkaliśmy się z przedstawicielami zarządu i pracownikami OKRy,

SINGA - organizacja działająca od 2016 roku w Brukseli, utworzona przez młode osoby, które zauważyły , na jakie trudności napotykają nowo przybyłe osoby ubiegające się o azyl. SINGA to organizacja, która wychodzi naprzeciw potrzebom tej grupy, pomaga w znalezieniu mieszkania, pracy, załatwieniu niezbędnych dokumentów i ze swoimi działaniami wychodzi bezpośrednio do migrantów – spotyka się z nimi w ich miejscach przebywania – można te działania i sposób nazwać „działaniami latającymi”.

ENTRAGES – stowarzyszenie działające od 30 lat w tematach międzypokoleniowych, w tym na rzecz osób starszych. Do swoich działań organizacja ta pozyskuje wielu partnerów (biblioteki, uniwersytety).Pracownicy ENTRAGE przedstawili, jak wygląda praca ze społecznością lokalną, jakie realizują projekty.

AGE Platform EU - europejską siecią organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów, jest ona głosem doradczym Parlamentu Europejskiego. Zrzesza 105 członków z 30 krajów. Jest rzecznikiem takich tematach, jak : równość wieku, zatrudnienie, godne i zdrowe starzenie się, opieka, dostępność przyjazne środowisko dla osób starszych oraz włączenie społeczne.

W trakcie wszystkich wizyt przedstawialiśmy również nasze działania, otrzymaliśmy wiele materiałów a wszystkie rozmowy były bardzo inspiracyjne i już w trakcie pobytu dyskutowaliśmy pomiędzy sobą, jak można niektóre , przedstawione nam działania , choć w

części , po modyfikacji, zaimplementować do naszych działań projektowych. Nawiązaliśmy bardzo ciekawe kontakty i umówiliśmy się na kolejne spotkania z przedstawicielami niektórych organizacji.

W ramach dnia dobrostanu dla zespołu w lipcu spędziliśmy wspólnie dzień wytchnieniowy i regeneracyjny biorąc udział w Leśnych spacerach.